

AJÁNLÓ

drogkutató
intézet

A MEGELŐZÉS ÚJ IRÁNYZATAI

Drogprevenciós szabadulósobák

POGÁCSÁS NÓRA

Bevezetés

Miért van szükség a prevenciós tevékenységek megújítására? Valamennyi gyakorló szakember tapasztalata egybeesik a szakirodalommal, mely szerint a frontálisan tartott előadások és az elrettentés nem túl hatékony a megelőzés szempontjából. Olyan prevenciós tevékenységek létrehozására van szükség, melyek elérik a mai tizenévesek ingerküszöbét, felkeltik a figyelmüket és - egy biztonságos közegben - saját élményt nyújtanak. Ezen felül nem szakítja ki őket saját szociális szférájukból, alkalmazkodik az igényeikhez és érzékenyíti őket. Erre remek lehetőséget ad a szabadulósoba, mely játékos és izgalmassá teszi a folyamatot, egyben biztosítja a tapasztalati tanulás lehetőségét is. Cikkünkben több hazai drogprevenciós szabadulósobát ismertetünk.

Tudattörő

Hazánkban - és világszerte - a drogprevenciós szabadulósoba meglehetősen úttörő ötletnek számít, amely az elmúlt években kezdett kibontakozni, és ma már az ország több pontján is elérhető. Az első ilyen kezdeményezés a XIII. kerületben látott napvilágot a Nyírő Gyula Kórház OPAI – Drogambulancia és Prevenciós Központ együttműködésével. A „Tudattörő” fantázianévvel illetett szabadulósoba az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a XIII. kerületi Önkormányzat támogatásával valósult meg. A projekt ötletgazdája Gilbert Anna volt. A Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat Prevenciós Központjában 2017 óta működő szabadulósoba már több, mint

10 ezer diák számára nyújtott betekintést a függőség világába, meséli Intézetünknek Szedmák Eszter ifjúsági referens. A Tüzér utca 56-58. szám alatt található Prevenációs Központban zajló tevékenység célja, hogy a különböző fejtörők és logikai feladatok segítségével izgalmassá tegye és közelebb hozza a tinédzserekhez egy szerhasználó élettörténetét és drogkarrierjét. A szabadulósobában 14-18 éves fiatalokat fogadnak, akik 4-5 fős csapatokat alkotva, felnőtt kísérel nélkül mehetnek be az első terembe. A sötét helyiségbe lépve a résztvevők egy szerhasználó fejében találják magukat, ahol egy animációs videó segítségével megismerkednek a függőség kialakulásának előzményeivel. A történetet követően a tinédzserek különböző hanganyagok és logikai feladatok által, lépésről-lépésre átélnek a fogyasztó teljes drogkarrierjét. A résztvevők a szabadulósobából történő sikeres kijutás után az élményeket egy beszélgetőkörben dolgozzák fel, a Prevenációs Központ szakembereinek vezetésével. Habár a prevenációs szabadulósoba elsősorban az illegális pszichoaktív szerek köré szerveződik, szerepet kap a dohányzás, a szerencsejáték- és az alkoholfüggőség is. Ezen felül a játékot követő megbeszélés teret ad a fiataloknak az őket érintő valamennyi probléma megvitatására. Ilyen lehet például a felelősségteljes internethasználat, a videójáték-függőség, vagy a zaklatás és az iskolai bullying is, melyek sajnos egyre inkább jelen vannak a tizenévesek mindennapjaiban. Ha egyszerre egy egész osztály érkezik a szabadulósobába, akkor is megmarad annak kiscsoportos jellege. Ilyenkor két elemmel bővül a programkör: a fiatalok egyik csoportja olyan interaktív filmet néz, aminek főbb fordulópontjai az ő döntésükön múlnak, a másik csoport a Prevenáció Stúdió foglalkozáson vesz részt. Természetesen ezek témája is szervesen illeszkedik a program tematikájához. A XIII. kerületben, a Tüzér utca 56-58. szám alatt található Prevenációs Központ jelenleg is várja a csoportok, iskolák jelentkezését a szabadulósobába.

Valaki lakik a város alatt

A kiskunfélegyházi prevenciós szabadulószo- ba különlegessége, hogy a Móra Ferenc Művelődési ház és az Önkormányzat épülete alatt elhelyezkedő pincerendszerben találhatóak. A kifejezetten középiskolások számára létrehozott programban tematikájukat tekintve az egyik szabadulószo- ba az internethasználat veszélyeiről, a másik pedig a káros szenvedélyekről –többek között a kábítószerfogyasztásról- szól. A „Valaki lakik a város alatt” nevű szabadulószo- bák korszerűen vannak berendezve, számítógépek és kamerák segítik a játékélmény fokozását. Az internet veszélyeiről szóló szoba egy internetes kávézóban játszódik, míg a káros szenvedélyek prevencióját célzó helyiségben egy buli helyszínére csöppennek a fiatalok. A szabadulószo- bát létrehozó szakemberek célja olyan ismeretátadás a bűnmegelőzésről és a káros szenvedélyekről, mely valóban felkelti a fiatalok érdeklődését, és játékokon keresztül mutatja be a káros szenvedélyek később rájuk vonatkozó hatásait.

„Az a baj, hogy egyre inkább lejjebb tolódik az a korhatár, ahol a fiatalok kipróbálják a drogokat. Mivel a dizájn drogok nagyon könnyen elérhetőek a számukra, és olcsóak, ezért erre próbáltam a hangsúlyt helyezni, hogy próbáljunk meg nemet mondani, amennyire csak lehetséges” – nyilatkozta Intézetünknek Dr. Horváth-Rekedt Gréta rendőr főhadnagy, a kiskunfélegyházi szabadulószo- ba egyik alapítója. - „A szabadulószo- ba arra is próbál rávilágítani, hogy nem csak a kábítószer-ek lehetnek drogok. Nagyon sokféle szenvedély van, ami káros lehet. Én mindig arra próbálom terelni a beszélgetést, miután a fiatalok kijöttek a szobából, hogy hogyan lehet ezeket a káros szenvedélyeket jó szenvedélyekkel helyettesíteni. Szeretném őket rávezetni arra, hogyha van valamilyen céljuk vagy elképzelésük az életről, akkor ki tudnak teljesedni. Míg a kábítószer-használat és az egyéb káros szenvedélyek ezektől a céljaiktól fosztja meg őket teljesen” – mesélte Dr. Horváth-Rekedt Gréta rendőr főhadnagy.

A két szabadulószoza párhuzamosan működik, összesen 8-8 fiatal tud befogadni. A játék időtartama a beszélgetéssel és a reflexiókkal együtt körülbelül másfél óra. A szabadulószoza használata teljesen ingyenes, az ország bármely pontjáról szeretettel várják a fiatalokat. A prevenciós szabadulószoza további célja nem csak az ismeretközlés és az élményalapú prevenciós tevékenység, hanem a csapatépítés is. A szabadulószoza vezetői gyakran kapnak olyan visszajelzést a fiatalok részéről, hogy sikerült jobban megismerniük egymást a játék során. A jövőbeli célok között szerepel, hogy családoknak is lehetőségük legyen a szabadulószoza által nyújtott lehetőségek használatára.

(V)ÉSZJELZÉS – szabadulás a valódi tét

A (V)ÉSZJELZÉS 2 helyiségből álló szabadulószoza, melyet a Kőbánya Közbiztonságáért Közalapítvány hozott létre a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács, valamint a Kőbányai Önkormányzat támogatásával. A programban további 5 budapesti kerület rendőrkapitánysága vett részt. A prevenciós program elsődleges célcsoportját az általános iskola 7-8. osztályos diákjai képezik, de a szervezők szívesen fogadnak családokat is a szabadulószobába. A játékot két 8-10 fős csapat játszhatja, körülbelül 45-60 percig. A várakozó diákoknak az érintett kerületi rendőrkapitányság bűnmegelőzési tanácsadója tart foglalkozást. A (V)ÉSZJELZÉS egy szabadulószobák mintájára kialakított úgynevezett tematikus tanulószoba, melyben a fiatalok egy buli helyszínére csöppennek. Az önfelelt szórakozás hirtelen életveszélyes helyzeté alakul át, amikor a játékmester bejelenti, hogy egy lány rosszul lett a mosdóban. A történet szerint a tinédzsereknek helyszínelőkként kell együtt dolgozniuk, hogy megmentsek a lány életét, akinek útját a játékosok egészen a kórházig kísérik végig. A „kiszabadulás” után a játékosok és a játékmester közösen megbeszélik, hogy mit tapasztaltak a benn töltött egy óra alatt.

„A hét minden napján egységesen felosztva a felsorolt kerületek diákjai látogatták meg a szabadulósobákat. Ilyenkor minden esetben az adott kerületi bűnmegelőzési rendőr kolléga-nő is jelen volt, és míg lent folyt a játék, addig a tárgyaló helyiségben a fennmaradó gyerekek részére bűnmegelőzési foglalkozást tartottak. Mivel a helyiség kialakításánál több szempontot is figyelembe vettek, így a szakembereknek lehetőségük volt sokoldalúan foglalkozni a fiatalokkal, úgy mint oktató jellegű filmek bemutatása, azok megbeszélése, illetve a szabadulósobákban felmerült kérdések megbeszélésére” – meséli Tóth Béla nyá. rendőr ezredes, a Kőbánya Közbiztonságáért Közalapítvány elnöke.

Az élményalapú prevenció

Az elméleti ismeretátadás módszerét egyre inkább felváltják az élménypedagógia eszközeivel élő prevenciók módszerei szerte a világon. A készségfejlesztés, az érzékenyítés, a kiscsoportos foglalkozások, a szerepjátékok mind-mind olyan eszközök és területek, melyek közelebb hozzák a fiatalokhoz az adott témát. Hasonló az alapító szakemberek elképzelése és motivációja a prevenciók szabadulósobákkal kapcsolatban is. Ha a fiatal kontrollált körülmények között, tapasztalati tanulás útján és egy izgalmas közösségi élmény keretein belül részesül prevenciók foglalkozásban, az hatásosabb lesz a megelőzés szempontjából. Ezt a módszert a szakirodalom „játékosításnak” nevezi, mely értelemszerűen játékos elemek alkalmazását jelenti, jelen esetben a prevenciók munkában. A „játékosítás” talán legnagyobb előnye, hogy a fiatalok aktív szereplői lesznek a prevenciók élménynek, így saját maguk alakíthatják azt. Ez a fajta önkontroll és önirányítási készség rávezeti őket arra, hogy ők hozzák meg a döntéseiket, ők alakítják saját életüket, ami a függőségek megelőzésében kulcsfontosságú tanulság lehet. Ezen felül a szabadulósoba játékélménye fokozza a motivációt is, melynek segítségével több fiatal vonható be a folyamatba.

Források

Kapitány-Fövény, M. (2020). Lehet-e élmény a prevenció? Liget Műhely, 33(7), 82-94.

<http://tudattoro.voltegyyszer.com/>

<https://www.exitgames.hu/blog/tudattoro-drogprevencios-szabaduloszoba>

<http://prevencio.bp13.hu/fomenu/cimlap.html>

<https://www.budapest13.hu/2017/12/11/egyedulallo-drogprevencios-szabaduloszobat-avattak/>

<https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/bunmegelozes/aktualis/valaki-lakik-a-varos-alatt-szabaduloszoba>

<http://kobanya.info/index.php/kek-hirek/item/13590-b%C5%B1nmegel%C5%91z%C5%91-szabadul%C3%B3szoba-k%C5%91b%C3%A1ny%C3%A1n>

